

PODPORA SOCIÁLNEJ SÚDRŽNOSTI

*Návod,
ako zapojiť
cirkvi*

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Slovensko – Česko

FOND MALÝCH
PROJEKTOV

ER BBK
EUROREGIÓN BÉLÉ-BIELE KARPATY

Táto brožúra bola vytvorená ako súčasť projektu komisie slobodných cirkví, zameriavajúceho sa na vplyv lokálnych cirkví na sociálnu súdržnosť. Záverečná správa komisie slobodných cirkví má názov *Cirkev a sociálna súdržnosť: Spájanie komunít a služba ľuďom* a je dostupná na webstránke www.edumiscentrum.sk/cirkev-a-socialna-sudrznost/.

Skupina slobodných cirkví reprezentuje 28% všetkých cirkevných zborov v Anglicku a Wales. K jej členom patrí Metodistická cirkev, Baptistická únia Veľkej Británie, Spojená reformovaná cirkev a Armáda spásy, spolu s mnohými letničnými zoskupeniami a ďalšími významnými denomináciami s národným rozšírením, ktoré majú silnú tradíciu slobodných cirkví.

Theos je poprednou britskou skupinou expertov a výskumníkov (v angl. označenie think tank, pozn. prekladateľ'a), zaoberajúcich sa spoločnosťou a náboženstvom.

'THEOS'

Vydal © Theos pre Skupinu slobodných cirkví v roku 2020

Niektoré práva vyhradené. Podrobnosti nájdete v licencii na autorské práva. Ďalšie informácie a podrobnosti o predplatnom získate na adrese:

Theos Licence Department
77 Great Peter Street, London SW1P 2EZ
+44 (0) 20 7828 7777
hello@theosthinktank.co.uk
theosthinktank.co.uk

Slovak translation: © Ľudmila Martičková, 2025

Vydala: © Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku

ISBN: 978-80-969917-6-1

Publikácia bola do slovenského jazyka preložená v rámci projektu:
FMP/MI/01/011_SK: Miestne komunity posilňujúce sociálnu súdržnosť

Bezplatná publikácia

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie.

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTOV

ER BBK
EURÓREGIÓN BÉLÉ - BIELE KARPATY

Slovensko – Česko

Úvod

Toxické debaty o rovnováhe medzi osobnou slobodou a skupinovou zodpovednosťou počas pandémie COVID-19, leto protestov Black Lives Matter a diskusie o Brexite ukázali nielen dôležitosť sociálnej súdržnosti, ale vyjasnili aj fakt, že súdržné spoločnosti nevznikajú len tak náhodou. Súdržnosť je potrebné budovať systematickým vynakladaním úsilia v priebehu dlhého časového obdobia. Ukazuje sa, že národné cirkvi majú potenciál ponúknuť tento čas a úsilie v hojnosti, čo môže zohrávať významnú rolu v sociálnej štruktúre národa.

Tvorcovia politických stratégií však podrobne nezvažujú ani prínos cirkví pre komunitu, ani jej širší potenciál. Vláda má skôr tendenciu vnímať náboženstvo (vrátane cirkví) ako rizikový faktor rozdelenia. Je to najmä preto, že stratégie súdržnosti sa zvyknú riešiť až vtedy, keď je potrebné reagovať na prebiehajúcu krízu – teda keď sa veci už pokazili.

V reakcii na tento stav vznikla praktická príručka, ktorá nenáboženským organizáciám ponúka niekoľko základných princípov, ktoré by mohli napomôcť ich spolupráci s cirkvami. Vychádza zo zistení výskumu vplyvu cirkví na sociálnu súdržnosť, ktoré konzultovalo takmer 400 jednotlivcov zo štrnástich miestnych úradov v Anglicku. Snažili sme sa pochopiť, čo sa deje v komunitách, takpovediac „medzi riadkami“ na dennodennej báze. Čo môžu cirkvi ponúknuť a čo by mohli urobiť lepšie?

Úvahy účastníkov výskumu nájdete v správe **Cirkev a sociálna súdržnosť: Spájanie komunít a služba ľuďom** a je dostupná na www.edumiscentrum.sk/cirkev-a-socialna-sudrznost/.

Kto je cirkev?

Odhaduje sa, že v Spojenom kráľovstve je viac ako 45 000 rôznych cirkevných zborov (vrátane viac ako 36 000 zborov len v samotnom Anglicku).

Sektor viery sa v posledných rokoch výrazne diverzifikoval, čo spôsobilo aj väčšiu rozmanitosť medzi cirkvami. Čiastočne je to spôsobené vplyvom prisťahovalectva, keďže sčítanie ľudu v roku 2011 zistilo, že 48 % obyvateľov Spojeného kráľovstva narodených v zahraničí tvoria kresťania, 19 % moslimovia, zatiaľ čo iba 14 % predstavujú neveriaci (v porovnaní s 25 % celkovej populácie v rovnakom prieskume).

Prieskum British Social Attitudes z roku 2019 zistil, že 38 % populácie sa stále považuje za kresťanov. Najväčšou denomináciou v Spojenom kráľovstve je stále anglikanizmus, ktorý zahŕňa približne 12 % z celkovej populácie. Nasleduje katolicizmus, ktorý tvorí približne 7 % populácie a 13 % populácie sa v rovnakom prieskume nehlási k žiadnej denominácii“. Najrýchlejšie rastúcimi oblasťami britského kresťanstva sú letničné a nové cirkvi, pričom tretinu najrýchlejšie rastúcich denominácií v Spojenom kráľovstve tvoria cirkvi prisťahovalcov a ďalšiu tretinu spomínané letničné cirkvi.

Zhruba 40 000 z celkového počtu zborov máva zhromaždenia vo svojej vlastnej cirkevnej budove. Iní sa zhromažďujú v rôznych priestoroch tretích strán, vrátane kín, škôl, komunitných centier a priestorov iných cirkví.

Súčasťou spolupráce s cirkvami je uznanie značnej rozmanitosti v britskom kresťanstve a jej prijatie ako súčasti súdržnej spoločnosti.

Osem princípov pre zapojenie cirkví

1. Na sociálnej súdržnosti je potrebné pracovať predtým, než príde ďalšia kríza.

Politika súdržnosti (predovšetkým na národnej úrovni) vystupuje do popredia väčšinou až v reakcii na nejakú krízu, čím sa skresľuje naše chápanie otázok súdržnosti a čo je horšie, potláča sa tým uvažovanie o skutočnom stmelovaní spoločnosti, ktoré je želaným cieľom ako takým. Najefektívnejším spôsobom budovania kohézie je určite sústavná a nenápadná práca na dennej báze, ktorá je typická predovšetkým pre cirkev. Z tohto dôvodu dáva zmysel zapojiť cirkev nielen do samotnej práce, ale aj do tvorby stratégie budovania súdržnejších komunít.

“

Podľa môjho názoru sú cirkvi skutočne v popredí pri spájaní komunít, pretože cirkev je vo všeobecnosti multietnickou, no zároveň monokultúrnou societou... a preto... je to úžasné miesto pochopenia, empatie a súcitu pre všetky etnické skupiny. — nezávislý kazateľ

2. Dôležité sú obe formy kapitálu – spájajúci i premostňovací.

Kohézia komunity nespočíva v obyčajnej koexistencii rôznych ľudí v rámci komunity, ale v tom, že ľudia zo všetkých prostredí majú istotu, že spoločnosti reálne záleží na ľuďoch, ako sú oni. V najlepšom prípade cirkiev v komunite ilustruje, ako môže vyzeráť zdravý vzťah medzi spájaním a premostňovaním: je miestom spolupatričnosti a miestom, kde sa ľudia rovnakej viery (popri svojich odlišnostiach vo všetkom ostatnom) spoja a nadviažu skutočné vzťahy.

*Jednou z vecí, o ktorej často hovorím
v rámci medzináboženských komunít,
je schopnosť cirkví a iných náboženských
inštitúcií dosiahnuť viac, ako môže miestna
samospráva, pretože majú dôveru a majú
spoločenstvo, ktoré presahuje rámec
toho, na čo máme vplyv my.*

— mestský úradník

3. Uvedomte si celú škálu potenciálnych cirkevných aktív, ak sa chcete zapojiť.

Cirkvi predstavujú významné zdroje v komunite. Ich hlavným aktívom môže byť fyzická budova, hoci vo väčšine prípadov je toto len špičkou ľadovca. Medziľudské kontakty, vedenie komunity (ktoré sa neobmedzuje len na oficiálnych vodcov a duchovenstvo), dôveryhodnosť, dobrovoľnícka kapacita a vízia toho, aké by komunity mohli byť – to všetko sa nachádza v cirkvách a cirkvi zvyčajne túžia použiť všetky tieto prostriedky pre dobro komunity. Znamená to tiež, že by sme nemali predpokladať, že cirkvi bez vlastných priestorov nemajú čo ponúknuť alebo že sú menej legitímne. Koniec koncov, drvivá väčšina takýchto cirkví sa stále zodpovedá iným štruktúram a v skutočnosti často reprezentujú vyššie uvedené oblasti rastu v kresťanstve, čo znamená, že v budúcich rokoch budú strategicky čoraz dôležitejšie.

“

[Cirkvi] sú doslova obrovským zdrojom, čo sa týka vedomostí, inteligencie, ľudskej sily, chápete, jednoducho poskytuje najväčšiu a najvýznamnejšiu skupinu dobrovoľníkov v komunite a málokedy tento zdroj využívame. Z tohto pohľadu by som určite povzbudil miestnych policajtov a iných ľudí, ktorí sa angažujú v akomkoľvek druhu práce v rámci územnej oblasti, aby sme zistovali, aké náboženské skupiny tam pôsobia. — policajný dôstojník

4. Spoznajte celú škálu cirkví vo vašej oblasti.

Úvahy na strane 3 by mali slúžiť ako pripomienka, že sa sektor viery rýchlo diverzifikuje (najmä ak pracujete v mestskom kontexte, pravdepodobne bude existovať široký rozsah nových cirkví, angažujúcich sa vo vašej oblasti). Všetky majú rôzne prístupy, rôzne siete kontaktov, rôzne presvedčenia a iný súbor aktiv a všetky majú čo ponúknuť. Ekumenické fóra sú tiež užitočnými kanálmi, prostredníctvom ktorých sa možno spojiť s celým radom cirkví a spoznať ich komunitnú angažovanosť.

5. Najlepšou osobou, s ktorou sa môžete v cirkvi stretnúť, nemusí byť oficiálny vodca.

Formálni cirkevní vodcovia sú zvyčajne ústredným bodom komunikácie, ale ich kapacita býva tiež obmedzená. Ak nemôžu pomôcť priamo, môžu stále propagovať vašu iniciatívu v komunitnom bulletine alebo podobne.

**Nemyslite si,
že farár je reprezentantom
celého zboru. Čo by mohlo
byť užitočnejšie, ako povedať:
Neprekážalo by vám zverejniť
to vo vašom bulletine?**

— anglikánsky kňaz

6.

Pripustite prekážky, ktoré cirkvám môžu brániť v angažovanosti.

Cirkvi nemajú jedinu, obmedzenú úlohu. Musia sa starať o duchovné potreby svojich zborov, sú zodpovedné aj za údržbu budov, majú finančné a osobné záväzky v rámci svojej štruktúry, vykonávajú bohoslužby, krsty, svadby, pohreby... Okrem toho sa väčšina z nich zapája do celého radu iniciatív miestnych komunít. Uvedomte si obmedzenia, ktoré môžu cirkvi limitovať. Ak by ste napríklad v rámci komunitnej iniciatívy chceli používať ich budovu, berte do úvahy, že môžu napríklad zápasiť s vysokými nákladmi na údržbu a nebudú môcť ponúknuť bezplatný prenájom.

**Životnosť tejto
budovy sa blíži ku koncu
a potrebujeme postaviť novú budovu.
Náklady na jej zaobstaranie sa
pravdepodobne budú pohybovať približne
na úrovni 4,5 milióna libier. Cirkev má
k dispozícii asi 20 000 libier, takže je tu
dosť veľký deficit.**

— vedúci Armády spásy

**Odkiaľ ľudia berú nádej?
Kde nájdú podporu či súcit?
Všetko toto nájdete v cirkvi, či už ste
veriaci alebo nie. Málokedy to nájdete
v budove verejného sektora, pretože
tam vám skôr povedia, prečo nespĺňate
podmienky, prečo nemáte prístup
k službám a prečo sa musíte
vzchopiť a ísť si po svojom.**

— zamestnanec samosprávy

Medzi poskytovaním služieb a službou ľuďom existuje rozdiel... Poskytovanie služieb ľuďom býva časovo obmedzené a je to niečo, čo môžete robiť aj na diaľku. Služba ľuďom však vyžaduje oveľa väčšiu blízkosť.. nemusí to byť pohodlné, ale zostávate k dispozícii ľuďom. Je to oveľa bližší vzťah. Nie preto, že chcete, aby prišli v nedel'u do kostola, ale preto, že im chcete slúžiť.

— anglický kňaz

7. Obavy z prozelytizmu sú prehnané.

Väčšina cirkví sa hlboko zamyslela nad svojím postojom k tejto otázke, najmä vzhľadom na svoju angažovanosť v komunite. V cirkvách je mnoho profesionálov, ktorí vo svojom pracovnom živote vhodne pracujú s rôznymi ľuďmi a prinášajú tieto zručnosti a skúsenosti aj do svojho zboru. Namiesto vyhýbavosti a toho, aby ste odpisovali zbory, buďte pripravení na rozhovor. Zdroje ako APPG o viere, zmluve viery a spoločnosti môžu byť užitočné pri načrtnutí osobitných zodpovedností náboženských organizácií a miestnych orgánov v partnerstve.

8. Neočakávajte, že cirkvi budú fungovať ako sekulárne organizácie – lebo nimi nie sú!

Cirkvi sa chcú angažovať aj za hranicou vlastných zborov a majú svoje autentické dôvody, prečo sa zaoberať otázkami súdržnosti. Hlavným dôvodom, prečo sa chcú angažovať, je v prvom rade ich viera. Nenechajte sa teda odradiť explicitne teologickým jazykom, ale nájdite si čas na to, aby ste sa naučili, čo sa za ním skrýva. Napokon, jednanie s rôznymi skupinami na základe ich vlastných potrieb a hodnôt je základnou súčasťou súdržnej spoločnosti.